

اولین جشنواره، اولین انتخاب بهترین داستان کوتاه جنگ

درباب داستان و رمان هستند، یاری خواست و اولین جلسه را در روز اول خرداد ماه در دفتر مجله برگزار کرد. این جلسه که ساعت هفت بعد از ظهر تشکیل شد، به مباحثی درباره نحوه و کیفیت اجرایی این جشنواره پرداخت. و از همان ابتدای سخن به این نتیجه رسید که به علت قلت رمانهای مربوط به وقایع جنگ و به دلیل کمبود وقت، بهتر است در این مرحله فقط داستانهای کوتاه جنگ از ابتدا تا پایان سال ۱۳۷۲ مورد قضاوت قرار گیرند. سپس مذاکره‌ای جدی درباره هیئت داوران و نحوه انتخاب داستانها صورت گرفت که ماحصل آن چنین است:

هیئت داوران در دو یا سه مرحله درشوراهای پنج نفره به کار مشغول می‌شوند. اولین انتخاب از کل داستانهای موجود که فعلاً حدود ۳۰۰۰ عنوان برآورد شده است، صورت می‌گیرد. در مرحله نهایی، از بین داستانهای انتخابی مرحله اول و دوم، انتخابهایی بر اساس محورهای ذیل انجام می‌شود:

- داستانها بدون توجه به نام نویسنده مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.
- داستانها در پنج موضوع (جبهه و جنگ، سرباز و جنگ، زن و جنگ، کودک و جنگ، مردم و جنگ) دسته بندی می‌شوند.

- در موضوعات تعیین شده، هر داستان بر مبنای ویژگی بارزی که دارد مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (این محورها عبارت‌اند از: بهترین طرح، بهترین شخصیت پردازی، بهترین نثر، بهترین درونمایه، بهترین صحنه پردازی و فضا

متعلق به دوره مشخصی نیست. سیاست اندیشه‌های روزمره هم قطعاً نمی‌تواند در دراز مدت تاثیر به سزایی در رتبه‌بندی ایفا کند.

چه بسیار آثاری که در زمان خود از بیشترین حمایت مادی و معنوی برخوردار بوده‌اند و باگذشت زمان، به تدریج حضور خود را به بوتۀ فراموشی سپرده‌اند. و بالعکس، چه بسیار آثاری که در زمان خود مطرود و منفور بوده‌اند و به تدریج و با گذشت زمان ارزش حقیقی خود را باز یافته‌اند. در منظر قضاوت آنجا که قاضی به مسند می‌نشیند، باید دو شرط اجتهاد و عدالت را با خود همراه داشته باشد. اجتهاد که جز در سایه شناخت و آگاهی نسبت به موضوع قضاوت به دست نمی‌آید، و عدالت شمشیر تیزی است که همه ظواهر و اهرمهای فشار را در هم می‌کوبد و ورای مصلحت اندیشیها به حقیقت می‌اندیشد.

در حوزه داستان‌نویسی جنگ نیز کار به مراتب حساستر و مشکلتر است. حماسه‌های شگرف، پیچیدگیهای وجود انسان، تاثیر حوادث جنگ، بر مناسبات اجتماعی و سیاسی، بی شک تعریف دقیق و دریافت صحیحی می‌خواهد که باید در منظر نگاه هنرمند جلوه‌ای خاص بیابد و پرداختی هنرمندانه نسبت به ثبت واقعات و جان فشانیها ارائه دهد.

ادبیات داستانی مناسب دید به مناسبت هفته دفاع مقدس در شهریور ماه سال جاری جشنواره کوچکی در باره انتخاب بهترین داستان کوتاه جنگ تدارک ببیند. به این مناسبت از دفتر مطالعات و تحقیقات ادبیات داستانی وزارت ارشاد و دفتر ادب و هنر ایشار که از فعالترین مراکز فرهنگی

ویژگیهای یک اثر ادبی ماندگار چیست؟ کدام داستان یارمان جاودانه می‌ماند؟ کدام اثر تاثیر خود را بر نسلهای پیاپی می‌گذارد؟ کدام خلاقیت ارزش هنری دارد؟

در سالهای اخیر، بعد از گذشت شانزده سال، به دلیل حمایت و توجه مقام رهبری در باره داستان و رمان نویسی رگه‌های امیدی از توجه مسئولین نسبت به گزینش بهترین داستانهای نوشته شده درباره جنگ باب شده است. مراکز متعددی که به نحوی در فعالیتهای فرهنگی نقش دارند، جسته و گریخته موضوع «داستان جنگ» را مورد عنایت قرار داده و جوایزی به بهترین‌های آن اهدا کرده‌اند. در سینما سال گذشته «رمان جنگ در ایران و جهان» جوایزی به بهترینها، پرکارترینها، پیش کسوتها و ... اهدا شد که از نظر ارزش گذاری ادبی به جای داستانها، نویسندگان آن بیشتر مد نظر قرار گرفتند. در ماههای اخیر نیز از سوی معاونت فرهنگی ستاد کل نیروهای مسلح جوایزی به چند تن از داستان نویسان اهدا شد که بیشتر کلیت آثار نویسنده مطلع نظر بود تا ارزش ادبی یک داستان هنری.

در روزگاری که هنر وسیله تبلیغات می‌شود، باید مراقب بود که ارزش گذاریهای حاشیه‌ای و سیاسی و گاه مناسبتهای رقابتی در تعیین مقام ادبی آثار، نقش تعیین کننده‌ای نداشته باشد. اثر هنری

سازی [توصیف]، بهترین زاویه دید و بهترین ساختار).

در اولین شورو مشورتها مقرر شد که به سه داستان برگزیده از هر محور در موضوعات تعیین شده جوایزی اهدا شود. علت این تقسیم بندی نگاه دقیقتر و قضاوت اصولیتر نسبت به آثار منتشر شده بود. بی شک یک داستان به همان اندازه که می‌تواند از شخصیت پردازی قوی برخوردار باشد، ممکن است طرح ضعیفی داشته باشد. و در یک قضاوت علمی و کارشناسی دقیق، باید همه زوایا مورد بررسی قرار گیرند تا شایستگی حقیقی یک اثر ادبی خود را نمایان سازد.

بر اساس آخرین اطلاعات رسیده، هیئت داوران مرحله اول کار جدی خود را آغاز کرده است و پیش بینی می‌شود که تا اواسط مرداد ماه کار این مرحله به پایان برسد. مشکل عمده در این گزینش کمبود وقت و کثرت آثار منتشر شده است. قریب ۱۵۰۰ عنوان از مطبوعات سالهای ۱۳۵۹ به بعد از مجلات و نشریات سردش، زن روز، دنیای سخن، پیام انقلاب، آدستان، جانباز، آدینه، سوره، شاهد بانوان، جوانان، ابرار، اطلاعات، کیهان، جمهوری اسلامی و رسالت جمع آوری شده است و حدود ۷۰۰ داستان در مجموعه داستانها پیش بینی می‌شود.

انتخاب دومین گروه هیئت داوران هنوز تحت بررسی است و کاندیداهایی برای این مرحله پیشنهاد شده‌اند. این گروه که از منتقدین انتخاب می‌شوند، باید ساختار داستان کوتاه را به خوبی بشناسند و فارغ از جهت گیریهای گروهی به قضاوت بنشینند. □

خبر

حماسه‌های شکر ف جنگ و ادبیات

حضرت آیه‌الله خامنه‌ای در روز دوم خرداد در دیدار اعضای «گروه ادبیات جنگ» با ایشان، طی سخنانی بر ضرورت توجه جدی نویسندگان به نوشتن رمان در زمینه تاریخ انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی تأکید کردند.

در این دیدار، مقام رهبری از مقاومت و حماسه‌آفرینی مردم قهرمان خرمشهر در برابر تجاوز بیگانگان به عنوان یک حادثه بی‌نظیر یاد کردند و

فرمودند: «ماجرای خرمشهر و جنگ خانه به خانه جوانان این شهر در برابر متجاوزین اشغالگر بسیار عظیمتر از ماجرای سقوط مسکو در هنگام تهاجمات ناپلونی است، اما متأسفانه حماسه خرمشهر هنوز جای خود را در دنیا پیدا نکرده است. نویسندگان و داستان‌پردازان ایرانی باید با نوشتن رمانهای بلند، حقیقت تاریخ انقلاب و حوادث جنگ تحمیلی را به رشته تحریر درآورند.» همچنین ایشان وجود استعداد های درخشان نویسندگی در ایران را مورد تأکید قرار دادند و ضرورت رشد قصه‌نویسی و داستان‌پردازی، به ویژه در زمینه حماسه‌های بزرگ و شگرف تاریخ پانزده ساله اخیر ایران را یادآور شدند. □

بهترین نوشته ادبیات داستانی از نظر خوانندگان

تا چند شماره دیگر، دو سال از آغاز انتشار ماهنامه ادبیات داستانی خواهد گذشت، در این مدت، نویسندگان بسیاری با ماهنامه همکار بودند و در هر چه پُریارتر شدن آن یاری‌مان دادند. در واقع با همین همت بود که توانستیم به آغاز سال سوم برسیم. حاصل یاری و همکاری این دوستان و بزرگواران، انتشار تعداد بسیاری نوشته بود که از نظر خوانندگان گرامی گذشت.

حال که به پایان دومین سال رسیده‌ایم، سومین سال را آغاز کردیم و قصدمان ادامه دادن تا سالها سال است، می‌خواهیم از شما خوانندگان علاقمند پرسشی کنیم؛ از نظر شما بهترین نوشته‌ای که تاکنون در ادبیات داستانی به چاپ رسیده، کدام است و چرا؟

پاسخ شما به این پرسش به هر چه غنی‌تر کردن ادبیات داستانی در سالهای آتی کمک می‌رساند. این پاسخ‌ها را حداکثر تا پایان مردادماه برای ما ارسال فرمایید. در این صورت می‌توانیم هرچه بهتر و کامل‌تر به انعکاس این نظرات ارزشمند در ماهنامه بپردازیم. □

سپاسگزاریم - ادبیات داستانی

بهترین کتاب دفاع مقدس

روز سوم خرداد، نخستین دوره انتخاب بهترین کتاب دفاع مقدس با شرکت گروهی از نویسندگان و هنرمندان و ناشران و جمعی از دست‌اندرکاران فرهنگی برگزار شد.

در این مراسم که به همت بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس برگزار گردید، از آثار برگزیده رشته‌های هنری تقدیر و قدردانی شد.

بنا بر گزارش روابط عمومی این دفتر، کار بررسی و انتخاب کتابها با تشکیل ستادی در بهمن ماه ۱۳۷۲ آغاز و گزینش بهترین کتابها در سه مرحله انجام شد.

به گفته دست‌اندرکاران، گستردگی آثار و تنوع رشته‌ها باعث شد تا بررسی ادبیات کودکان و نوجوانان به دوره دیگر وانهاده شود. در این دوره فقط کتابهای منتشر شده از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۹ بررسی شد.

در بخش رمان، هیئت داوران هیچ کتابی را شایسته رتبه اول و دوم ندانست و رتبه سوم را به کتاب عقابهای پنهان نوشته محمدرضا بایرامی اهدا کرد.

در بخش داستان کوتاه، نیز هیئت داوران کتابی را برای رتبه اول معرفی نکرد و مقام دوم را به کتاب مقل نوشته محمد بکایی و مقام سوم را به کتاب آن سوی مه نوشته‌داریوش عابدی اهدا کرد.

همچنین در این مراسم از حضور نویسندگانی چون محسن علامه، محمدرضا کاتب، سید مهدی شجاعی، حسن احمدی، قاسمعلی فراست و ابراهیم حسن بیگی تقدیر شد.

در شمار این اسامی جای نامهای دیگری چون محسن مخملباف با رمان باغ بلور، احمد محمود با رمان زمین سوخته، غلامرضا عیدان با مجموعه داستانهای شبی تا صبح و نشانه جنوبی، محمود اسعدی با مجموعه داستان واگوبه و ... خالی بود.

انتخاب و معرفی بهترین آثار هنری و تقدیر از نویسندگان آن فی‌نفسه کار ارزشمندی است، به شرط اینکه قضاوتها علمی و با دقت و تأمل انجام گیرد.

درانتخابهای مشابه این دوره، عموماً ذکر نام داوران با صلاحیت و شناخته شده می‌تواند بردستی گزینشها صحه بگذارد. اما روشن نیست که چرا دست‌اندرکاران این دفتر از ذکر نام داوران خودداری کردند.

همچنین روشن نیست که چرا هیئت داوران در بخش رمان رتبه اول و دوم را معرفی نکرد. آیا اگر رمان شایسته مقام اول و دوم نباشد، سومین رتبه به معنای مقام اول نیست؟

باینکه در بیانیه دفتر آمده بود که ادبیات کودک و نوجوان از دوره انتخاب خارج شده، اما رتبه سوم رمان به کتاب عقابهای پنهان نوشته شده است، این رمان برای مخاطبان نوجوان نوشته شده است، و پیشتر از سوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز جوایزی دریافت کرده بود. □